

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä huhtikuuta 1988 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 32 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Ydinvoimaa tuottavat yhtiöt, Imatran Voima Oy ja Teollisuuden Voima Oy, ovat olleet atomienergiain perusteella annettujen lupamääräysten nojalla velvollisia etukäteen eli jo ydinenergian tuottamisvuosina keräämään varat ydinjätehuollon kustannuksiin. Ydinjätehuollon tuleviin kustannuksiin kerätyistä varoista aiheutuneet menot saataisiin tuloverotuksessa yleisten menon vähennysajankohtaa koskevien jaksotussäännösten mukaan vähentää yhtiöiden tuloverotuksessa vasta, kun menojen suorittamisvelvollisuus aikanaan syntyy. Elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin lisättiin vuonna 1983 väliaikaisesti uusi 46 b §, jonka perusteella ydinvoimaa tuottavat yhtiöt ovat voineet vähentää ydinjätehuoltovarakseen tuloistaan vastaisuudessa aiheutuvien ydinjätehuoltomenojen määrän. Tätä väliaikaisäännöstä on jatkettu siten, että se koskee vielä vuoden 1987 toiminnasta johtuvia ydinjätehuoltomenoja.

Vuonna 1987 lopullisesti hyväksytty ydinenergiainlaki ja eräät siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1988. Ydinenergiainlain mukaan ydinjätehuoltovelvollisten eli ydinvoimaa tuottavien yhtiöiden on taseeseen sisältyvän varauksen sijasta suoritettava ydinjätehuoltomaksuja perustettavalle julkiselle rahastolle, valtion ydinjätehuoltorahastolle, jonka tehtävänä on hallinnoida kerättyjä varoja ja huolehtia siitä, että rahastossa olevat varat ovat aikanaan käytettävissä ydinvoimayhtiöiden suorittamien ydinjätehuollon toimenpiteiden vaatimiin kustannuksiin. Ydinjätehuollon vaatimat varat kerätään sähkön hinnassa jo ydinlaitoksen hyötykäytön aikana sitä mukaa kuin jätettä syntyy.

Varautumisjärjestelmä perustuu siihen, että jätehuoltovelvollinen maksaa valtion ydinjätehuoltorahastoon maksuja siten, että rahastossa tämän osuudeksi laskettavissa oleva määrä on kulloinkin niin suuri kuin sen on viranomaisen määräysten mukaan vuosittain oltava. Määrä, joka jätehuoltovelvollisella on rahastossa oltava, on rahastotavoite. Se osuus rahastossa olevista varoista, jonka kulloinkin voidaan laskea olevan jätehuoltovelvollisen käytettävänä huoltovelvollisuuden täyttämiseksi, on rahasto-osuus. Kauppa- ja teollisuusministeriö vahvistaa rahastotavoitteen kullekin kalenterivuodelle edellisen kalenterivuoden päättyessä vallinneen ydinjätehuollon tilan perusteella. Ydinjätehuoltovelvollisella on oikeus saada osa rahasto-osuudestaan lainaksi.

Ydinjätehuoltomaksu määrätään ja pannaan maksuun jälkikäteen sen jälkeen, kun edellisellä vuonna suoritettujen jätehuoltotoimenpiteet ja mahdollisesti syntyneiden jätteiden määrät on selvitetty. Kun maksun suuruus muutoinkin määräytyy edellisen vuoden olosuhteiden perusteella, tulee ydinjätehuoltomaksu kohdistaa maksuvuotta edellisen vuoden kuluksi.

Hallitus ehdottaa, että elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sisällytettäisiin pysyvästi voimassa olevat ydinjätehuoltomaksua koskevat säännökset. Hallitus ehdottaa, että lain 8 §:n sisältämään vähennyskelpoisten menojen luetteloon otettaisiin selvyuden vuoksi uusi 13 kohta, jonka mukaan ydinenergiain mukainen ydinjätehuoltomaksu on vähennyskelpoinen tuloverotuksessa. Lain 27 b §:ksi ehdotetaan otettavaksi säännökset ydinjätehuoltomaksun ja ydinjätehuoltorahaston palauttaman ylijäämän jaksottamisesta. Sen mukaan verovelvolliselle maksettavaksi määrätty ydinjätehuoltomaksu olisi maksun vahvistamista edeltäneen verovuoden kuluksi. Verovelvolliselle palautettu ylijäämä taas olisi palautuksen vahvistamista edeltäneen verovuoden tuottoa.

Lain 45 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että ydinenergialaissa tarkoitettusta ydinjätehuollosta verovelvolliselle aiheutuneet menot vähennetään silloinkin, kun kysymys on käyttöomaisuuden hankintamenosta, sinä verovuonna, jona niiden suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Uusia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1988 toimitettavassa verotuksessa. Vuonna 1988 maksettu ydinjätehuoltomaksu vähennettäisiin saman verovuoden kuluna. Atomienenergialain mukainen ydinjätehuoltovaraus, joka on vähennetty tulosta vuosilta 1982—1987 toimitettavissa verotuksissa, olisi lakiehdotuksen mukaan tuloutettava vuodelta 1988 toimitettavassa verotuksessa. Lisäk-

si ehdotetaan nykyisen 46 b §:n 2 momentti tarpeettomana kumottavaksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet E. Aho, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Maijala,

Malm, Mattila, Mäkipää, Ranta (osittain), Sasi ja Tenhiälä sekä varajäsenet Ahonen, Ikkala, Renlund, Valli ja Viinanen.
